

A Study of the Influence of Thinking According to Yonisomanasikara Principle on Intellectual Consumption Behavior¹

Phramaha Supachai Saetier (Achito)²

Wichuda Kijtorntam³

Thasuk Junprasert⁴

Received: December 11, 2013 Accepted: January 12, 2014

Abstract

The objectives of this study were 1) to conduct a factor analysis to confirm the factors of intellectual consumption behavior and thinking according to Yonisomanasikara principle, and 2) to predict the intellectual consumption behavior by the factors of thinking according to Yonisomanasikara principle. The samples were consisted of 98 Grade 6 students in Patumwanschool, SitabutrBamrung School, and Wat Dong Khae School under the secondary educational service area 4, Pathumthani province in the 2013 school year. A purposive sampling was used to select the sample. The research instruments for data collection were 2 questionnaires which were reviewed for content validity by experts. The reliability of questionnaires was between 0.82-86. The research findings were 1) the intellectual consumption behavior and the thinking according to Yonisomanasikara principle model was consistent with empirical data. Using and purchasing material, using natural resources and choosing food consumption were correlated with the statistical significance at .05 level. Systematic thinking, reasonable thinking, right thinking, and good-action stimulated thinking were correlated to thinking according to Yonisomanasikara principle with the statistical significance, and 2) the four observed factors of the thinking according to Yonisomanasikara principle could predict intellectual consumption behavior and both variable sets had covariance with the statistical significance at .05 level. Moreover, the development of elementary school students' intellectual consumption behavior was not necessary to cover all 4 factors but it should be started from an important factor such as developing students' discipline. According to the error of intellectual consumption behavior was 0.79, there were other variables which could predict intellectual consumption behavior.

Keywords: Yonisomanasikara principle, Intellectual consumption behavior

---

¹ *Research article.*

² *Doctoral student in Applied Behavioral Science Research, Behavioral Science Research Institute, Srinakharinwirot University, e-mail: dogmuy2521@yahoo.com.*

³ *Assist. Prof. Dr., Assistant Director of Cultural and Special, Behavioral Science Research Institute (BSRI), Srinakharinwirot University.*

⁴ *Lecturer at Behavioral Science Research Institute, Srinakharinwirot University, Thailand.*

การศึกษาอิทธิพลของการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ ที่มีต่อพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญา¹

พระมหาศุภชัย แซ่เถียร (อชิตโต)²

วิชุดา กิจธรรม³

ฐาศุภร์ จันประเสริฐ⁴

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญาและการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ 2) ทำนายพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญาด้วยองค์ประกอบการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนปทุมวัน โรงเรียนสีตบุตร โรงเรียนวัดดวงแข สังกัดสำนักงานกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2557 จำนวน 98 คน คัดเลือกด้วยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบวัดจำนวน 2 ฉบับ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ มีค่าความเชื่อมั่นแบบวัดอยู่ระหว่าง 0.82 – 0.86 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ผลการศึกษาพบว่า ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับแรก พบว่า โมเดลการวิจัยมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ การใช้และซื้อสิ่งของเครื่องใช้ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติ การเลือกบริโภคอาหาร มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การคิดเป็นระเบียบ การคิดตามเหตุและผล การคิดถูกวิธี การคิดไร้กุศโลบาย มีความสัมพันธ์กับการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิเคราะห์การทำนายพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญาด้วยสถิติการถดถอยแบบพหุ พบว่า องค์ประกอบย่อย 4 ด้านของการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการสามารถทำนายพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญาและชุดตัวแปรทั้งสองมีความแปรปรวนร่วมกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ข้อค้นพบที่น่าสนใจ คือ การพัฒนานักเรียนประถมศึกษาให้มีพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญาไม่จำเป็นต้องครบองค์ประกอบ 4 ด้าน แต่ควรจะเริ่มที่องค์ประกอบย่อยที่สำคัญก่อน เช่น ด้านความมีระเบียบวินัย นอกจากนี้พบว่า ความคลาดเคลื่อนของพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญา 0.79 แสดงว่า ยังมีตัวแปรอื่นๆ ที่ไม่ได้อยู่ในโมเดลแต่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญาของนักเรียน

คำสำคัญ: การคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ พฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญา

¹ บทความวิจัย

² นิสิตดุขะฎิบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
e-mail: dogmuy2521@yahoo.com

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายกิจการพิเศษ, สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

⁴ อาจารย์ประจำสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันคนไทยกำลังมีปัญหาวิกฤติหลายอย่างอันสืบเนื่องมาจากเศรษฐกิจล้มเหลว ความเจริญอย่างรวดเร็วของโลก มีคนเป็นจำนวนมากที่ตกงานหรือรายได้ลดลง แล้วยังมีการบริโภคที่ขาดการพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบ หากหวังจะอยู่รอดในสภาวะเช่นนี้จะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการบริโภคที่เน้นตามความพอใจของตนเองมาเป็นการบริโภคด้วยปัญญา ลดพฤติกรรมใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย และคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากขึ้น (ผจญจิต อินทสุวรรณ และคณะ, 2546, 2547) สุเมธ ตันติเวชกุล ได้ให้ความเห็นต่อระบบทุนนิยมบริโภคนี้ไว้ว่า ระบบทุนนิยมได้นำประเทศไทยไปสู่การพัฒนาในลักษณะเศรษฐกิจดี แต่สังคมมีปัญหานำไปสู่การพัฒนาไม่ยั่งยืน (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2541; อนุสรณ์ สรพรหม และคณะ, 2554) เมื่อพิจารณาถึงวิกฤติแฮมเบอร์เกอร์ พ.ศ. 2540 และวิกฤติต้มยำกุ้ง ในปี พ.ศ. 2551 ที่ทำให้เกิดปัญหามากมาย เช่น การปลดคนงาน ครอบครัวยากจน รายได้ เป็นหนี้สิน เกิดอาชญากรรม เป็นต้น (ศรุตม์ เพชรสกุลวงศ์, 2554) สังคมไทยก็ได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้โดยเฉพาะเยาวชนไทยที่รับวัฒนธรรมค่านิยมจากต่างประเทศ โดยเฉพาะจากสื่อสารมวลชน ทำให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบที่ไม่ถูกต้อง เช่น การบริโภคเกินความจำเป็น พฤติกรรมก้าวร้าว การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัย การบริโภคที่ทำลายตนเองและสิ่งแวดล้อม การใช้เทคโนโลยีในทางที่ผิด การข่มขืน เป็นต้น ล้วนแล้วแต่ส่งผลกระทบต่อตนเองและสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ สำรวจความคิดเห็นประชาชน พบว่า สิ่งที่ประชาชนเป็น

ห่วงมากที่สุดเกี่ยวกับพฤติกรรมเด็กนักเรียน ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ได้แก่ ยาเสพติดและอบายมุข การยึดติดแพ้นั้นต่างชาติ วัตถุนิยม เทคโนโลยีต่างๆ ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ต่อตนเองและผู้อื่น การมีคุณธรรมจริยธรรม ซื่อสัตย์ ต่อตนเองและผู้อื่น (พันธ์ทิพย์ กาญจนะจินดา สายสุนทร, 2550; รุ่งนาถ ตั้งจิตเจริญกุล, 2555; สุวิชา เป้าอารีย์, 2556) เมื่อพิจารณาปัญหาวิกฤตต่างๆ เหล่านี้ที่เกิดขึ้น ส่วนใหญ่เกิดจากการบริโภคที่ขาดปัญญาและขาดการคิดที่ถูกต้อง การพัฒนาที่จะให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาอย่างแท้จริง จะต้องพัฒนาทั้งปัจจัยสภาพแวดล้อม หรือเรียกอีกอย่างว่า ปรโหมสะบ้าง ปัจจัยทางสังคมบ้าง ปัจจัยภายนอกบ้าง การพิจารณาไตร่ตรองอย่างมีเหตุผลและถูกต้องตามหลักพุทธธรรม เรียกว่า การคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ ซึ่งทำให้มนุษย์มีการบริโภคด้วยปัญญาอย่างแท้จริง ส่งผลให้สังคมมีความสงบสุขท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของโลก ดังนั้น ควรส่งเสริมให้นักเรียนมีการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ ซึ่งจัดอยู่ในคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง การประะพฤติและการคิดที่ถูกต้อง เพื่อประโยชน์ต่อตนเอง และส่วนรวม (สถาพร จำรัสเลิศลักษณ์, 2555; พระพรหมคุณาภรณ์, 2556)

เมื่อศึกษาองค์ประกอบของการบริโภคด้วยปัญญา พบว่า มีนักวิชาการหลายคนได้ศึกษา เช่น วัลนิกา ฉลากบาง (2548) ผจญจิต อินทสุวรรณ และคณะ (2546) สุขุมมาล เกษมสุข (2549) ภควดี อาจวิชัย (2551) หวัง เลี้ยว และไคว (2014) เป็นต้น ถึงแม้ว่าองค์ประกอบของการบริโภคด้วยปัญญาของแต่ละคน

จะแบ่งไม่เท่ากัน แต่เมื่อนำมาวิเคราะห์ในลักษณะที่มีความหมายเชิงเศรษฐศาสตร์แนวพุทธ ผู้วิจัยสามารถแบ่งได้เป็น 3 ด้านคือ 1) การเลือกบริโภคอาหาร 2) การซื้อและใช้วัตถุสิ่งของ 3) การใช้ทรัพยากรธรรมชาติ (พระพรหมคุณาภรณ์, 2548; ผจงจิต อินทสุวรรณ และคณะ, 2546; 2547; วัลลภา ฉลากบาง, 2548; สุขุมมา เกษมสุข, 2549; ภควดี อาจวิชัย, 2551; Wang, Liu & Qi, 2014) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาองค์ประกอบย่อยของการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการและพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญา การคิดตามหลักโยนิโสมนสิการสามารถทำนายพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญาได้หรือไม่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญาและการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อทำนายพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญาด้วยองค์ประกอบของการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6

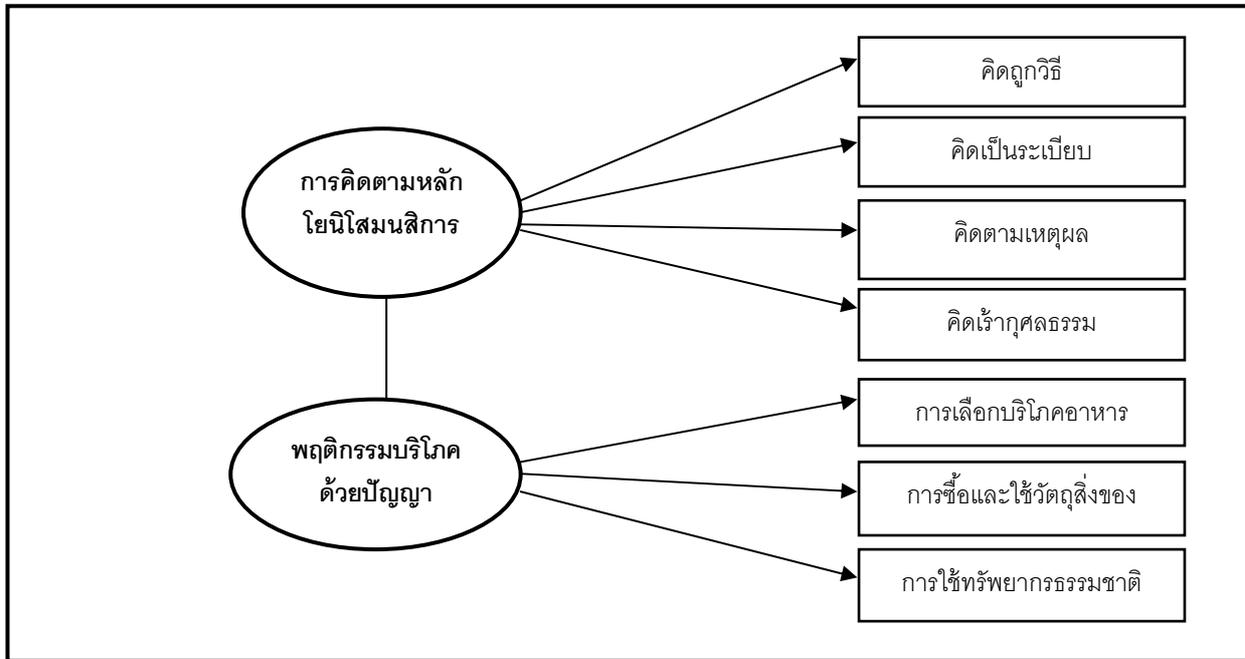
กรอบแนวคิดการวิจัย

การคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ พระพรหมคุณาภรณ์ ได้แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) การคิดถูกวิธี เป็นการคิดแบบสามัญลักษณะ ทำให้ไม่ยึดติดกับวัตถุและเลือกสิ่งที่เหมาะสมที่สุด 2) การคิดเป็นระเบียบ เป็นการคิดเป็นลำดับต่อเนื่อง ทำให้สามารถหาวิธีแก้ปัญหา 3) การคิดตามเหตุผล เป็นการคิดแก้ปัญหาที่สาเหตุเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเหตุและผลทำให้สามารถแก้ปัญหา 4) คิดเร้ากุศลธรรม คิดให้เกิดสิ่งที่ดี หรือคิดอย่างมี

เป้าหมาย ทำให้เกิดผลที่ต้องการ เมื่อจัดวิธีคิดย่อย 10 วิธีเข้าในหลักคิดใหญ่ 4 ด้านตามหลักพุทธธรรมของพระพรหมคุณาภรณ์ ประกอบด้วย การคิดถูกวิธี ได้แก่ วิธีคิดแบบสามัญลักษณะ การคิดอย่างมีระเบียบ ได้แก่ วิธีคิดแบบแยกแยะองค์ประกอบ วิธีคิดแบบเป็นอยู่ในปัจจุบัน วิธีคิดแบบวิภาษวาท การคิดตามหลักเหตุผล ได้แก่ วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย วิธีคิดแบบอริยสัจ วิธีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ การคิดเร้ากุศลธรรม ได้แก่ วิธีคิดแบบรู้ทันคุณโทษและทางออก วิธีคิดแบบคุณค่าแท้และคุณค่าเทียม วิธีคิดแบบปลุกเร้าคุณธรรม (พระพรหมคุณาภรณ์, 2556) ตามหลักโยนิโสมนสิการ จึงเป็นตัวแปรตัวสำคัญที่ทำให้เกิดปัญญาและสามารถพึ่งตนเองได้จนนำไปสู่จุดมุ่งหมายของตนอย่างแท้จริง การดำเนินชีวิตต้องประกอบด้วยกรรม 3 อย่างที่ถูกต้อง คือ คิดเป็น พูดเป็น ทำเป็น ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการมีอิทธิพลต่อความสามารถในการตัดสินใจต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลของการฝึกสำรวจสติ ปรัชญาเชิงอารมณ์ การสอนแบบสาระวิทยาศาสตร์ และพัฒนาพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญาของเยาวชนและนักเรียน พระพรหมคุณาภรณ์ กล่าวว่า โยนิโสมนสิการเป็นตัวแปรทางตรงและแกนกลางระหว่างปัจจัยสภาพแวดล้อมไปยังพฤติกรรมต่างๆ (สายพิน มีสุข, 2545; ผจงจิต อินทสุวรรณ และคณะ, 2546; 2547; ปิยะมาศ แสงยาแก้ว, 2551; พระมหาสมเกียรติ รัตนปัญญา, 2553; ฉัตรชัย เสนสาย, 2554, พระพรหมคุณาภรณ์, 2556;) เช่น งานวิจัยของ สุขุมมา เกษมสุข (2549) และ ฉัตรชัย เสนสาย (2554) ที่พบว่า โยนิโสมนสิการมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์และ

พฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญานั้น แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรโยนิโสมนสิการกับตัวแปรพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญาเป็นตัวแปรที่สำคัญต่อนักเรียน

รวมถึงปัจจัยสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวัดองค์ประกอบโยนิโสมนสิการและการบริโภคด้วยปัญญา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ที่ศึกษาในครั้งนี้คือ นักเรียน ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนปทุมวัน โรงเรียนสีตบุตร โรงเรียนวัดดวงแข สังกัดสำนักงานกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2557

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนปทุมวัน โรงเรียนสีตบุตร โรงเรียนวัดดวงแข สังกัดสำนักงานกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2557 กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 20 คนต่อ 1 ตัวแปร เท่ากับจำนวน 100 คน คัดเลือกโดยการสุ่มอย่างง่าย เก็บข้อมูลได้จริงจำนวน 98 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบวัด ลักษณะมาตรวัดประเมินค่า 6 ระดับ ประกอบด้วย

แบบวัดพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญา หมายถึง เลือกบริโภคอาหาร การใช้และซื้อสิ่งของเครื่องใช้ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติด้วยการคิดพิจารณา ไตร่ตรองอย่างรอบคอบเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ค่าความเชื่อมั่นแบบวัดอยู่ระหว่าง 0.60 – 0.75 แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) การเลือกบริโภคอาหาร มีข้อคำถาม 5 ข้อ เช่น ฉันดื่มน้ำเปล่ามากกว่าน้ำอัดลม 2) การใช้และซื้อสิ่งของเครื่องใช้ มีข้อคำถาม 8 ข้อ เช่น ฉันเลือกใช้เครื่องเขียนที่มีราคาแพง 3) การใช้ทรัพยากรธรรมชาติ มีข้อคำถาม 7 ข้อ เช่น ฉันช่วยปลูกต้นไม้เพราะเป็นการเพิ่มทรัพยากรธรรมชาติ แบบวัดการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ หมายถึง นักเรียนคิดพิจารณา

เหตุการณ์ต่างๆ อย่างถูกวิธี เป็นไปตามระเบียบ เหตุผล มีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดผล นำไปสู่การใช้ความคิดที่ทำให้เกิดผลตามที่วางเป้าหมายไว้รวมถึงการคิดพิจารณาที่ทำให้เกิดคุณธรรม ค่าความเชื่อมั่นแบบวัดอยู่ระหว่าง 0.34 – 0.74 แบ่งออกเป็น 3 ด้าน แต่ละด้านมีข้อคำถาม 3 ข้อ ได้แก่ 1) การคิดถูกวิธี เช่น หากฉันไม่สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้ ฉันคิดปรึกษากับพ่อแม่เป็นคนแรก 2) การคิดอย่างเป็นระเบียบ เช่น ฉันคิดวางแผนแก้ปัญหาที่ละอย่างมากกว่าแก้ปัญหาหลายอย่างพร้อมกัน 3) การคิดตามหลักเหตุผล เช่น ฉันสอบได้คะแนนต่ำ ฉันคิดว่าเกิดจากไม่ได้ไปเรียนพิเศษ 4) การคิดเร้าคุณธรรม เช่น ฉันคิดถึงผลดีของงานเพื่อเพิ่มกำลังใจให้ตนเองในการทำงานให้สำเร็จ ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ของแบบวัดพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญาเท่ากับ 0.86 การคิดตามหลักโยนิโสมนสิการเท่ากับ 0.82

การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรม LISREL เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้กับตัวแปรแฝงภายนอกและตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนโมเดลการวัดกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 2) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณด้วยการใส่ตัวแปรทำนายพร้อมกัน ได้แก่ 1) การคิดถูกวิธี 2) การคิดเป็นระเบียบ 3) การคิดตามเหตุและผล 4) การคิดเร้าคุณธรรม และตัวแปรเกณฑ์ คือ พฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญา

การวิเคราะห์องค์ประกอบของพฤติกรรม การบริโภคด้วยปัญญาและการคิดตามหลักโยนิโส

มนสิการเชิงยืนยันอันดับแรก มีดัชนีตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดล ได้แก่ χ^2 , P-Value, RMSE, AGFI, CFI, AGF, NFI, RMSEA, RMR, ไค-สแควร์สัมพันธ์ (χ^2/df) (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542; สุกมาศ อังศุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณ, และรัชนีกุล ภิญญานานุวัฒน์, 2554; นำชัย ศุภฤกษ์ ชัยสกุล, 2556)

สมมติฐานการวิจัย

1. โมเดลการวัดของโยนิโสมนสิการและการบริโภคด้วยปัญญามีความสอดคล้องกับข้อมูลประจักษ์
2. องค์ประกอบของการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการสามารถทำนายแนวโน้มพฤติกรรม การบริโภคด้วยปัญญาของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลการวัด

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับแรกในส่วนนี้ เพื่อทดสอบว่าความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลการวัดกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาค่าดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนหลายค่าร่วมกัน เนื่องจากดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนเพียงดัชนีเดียวไม่สามารถตัดสินความสอดคล้องกลมกลืนได้อย่างสมบูรณ์เพราะมีข้อจำกัดแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า โมเดลการวัดพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญามีค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีมาก ได้แก่ $\chi^2 = 0.83$ p .36 (p<.05) df=1 RMSEA = 0.00 (RMSEA>.05) GFI = 0.99 (GFI 0.95) CFI =1.00 (CFI 0.95) AGFI =0.97 (AGFI = 0.95, 0.90

– 0.95) NFI= 0.99 (NFI>0.90) RMR = 0.02 $\chi^2/df = 0.83$ ($\chi^2/df < 2.00$) และโมเดลการวัดการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการมีค่าดัชนีความสอดคล้องของกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีมาก ได้แก่ $\chi^2 = 2.22$ $p = 0.32$ $df = 2$ $RMSEA = 0.034$ $GFI = 0.99$ $CFI = 1.0$ $AGFI = 0.94$ $NFI = 0.99$ $\chi^2/df = 1.11$ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542; สุภมาศ อังศุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณมา, และรัชนีกุล ภิญโญภานุวัฒน์, 2554; นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล, 2556) ดังนั้น โมเดลการวัดทั้งสองมีความสอดคล้อง

กลมกลืนกับกลุ่มตัวอย่างดีมากเพียงพอที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับแรกต่อไป จึงยอมรับสมมุติฐานที่ 1

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับแรกกับกลุ่มนักเรียน

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับแรกเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้กับตัวแปรแฝงโดยการนำค่าคะแนนจากแบบวัด 2 ฉบับของนักเรียนมาวิเคราะห์ ปรากฏผลดังแสดงรายละเอียดในตาราง 1

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับแรก (n= 98)

องค์ประกอบ	b	BE	SE	t	R ²
การบริโภคด้วยปัญญา					
การเลือกบริโภคอาหาร	0.40	0.57	0.07	6.16**	0.33
การซื้อและใช้สิ่งของเครื่องใช้	0.77	0.77	0.06	13.93**	0.70
ใช้ทรัพยากรธรรมชาติ	0.67	0.76	0.07	8.91**	0.58
การคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ					
อุบายมนสิการ (คิดถูกวิธี)	0.70	0.70	0.10	7.3**	0.50
ปถมนสิการ (คิดเป็นระเบียบ)	0.87	0.87	0.09	9.72**	0.77
การณมนสิการ (การคิดตามเหตุและผล)	0.72	0.72	0.09	7.62**	0.52
อุปปาทกมนสิการ (การคิดไร้กุศล)	0.62	0.62	0.10	6.30**	0.39

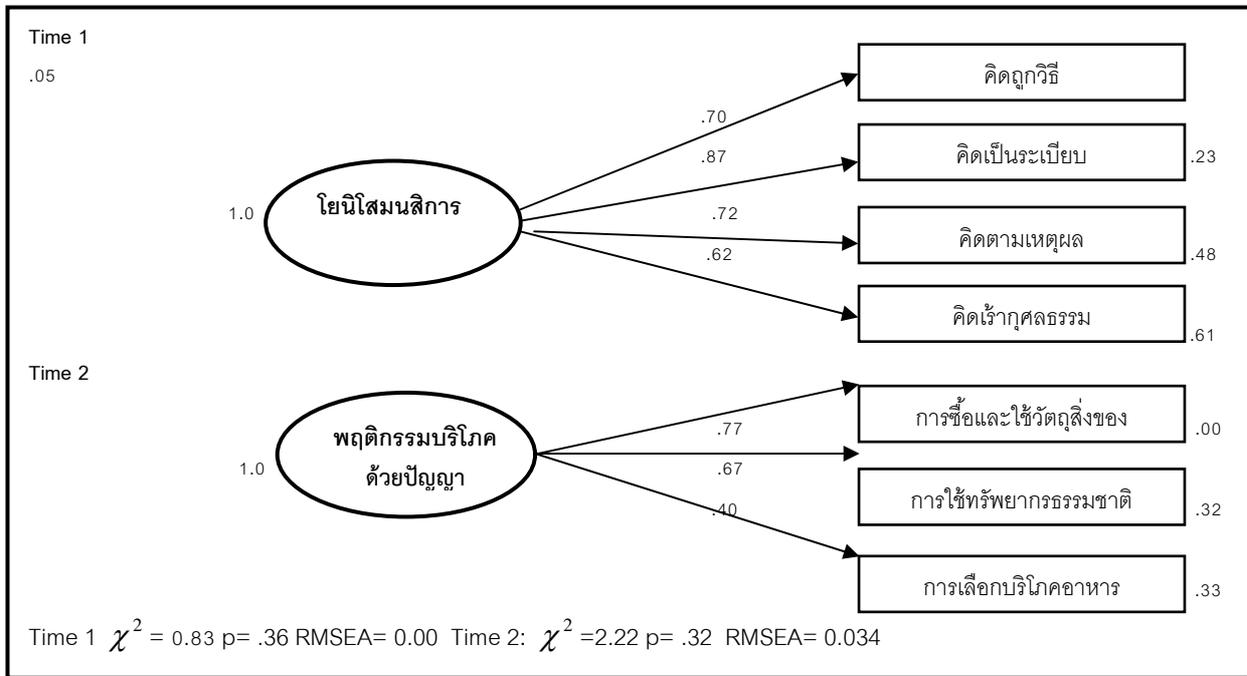
หมายเหตุ **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 t = t-test > 1.96 *, t-test > 2.58**

จากตาราง 1 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรม การบริโภคด้วยปัญญา พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมีค่าเป็นบวกทั้งหมด (b) มีขนาดตั้งแต่ 0.40 ถึง 0.77 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (B) เป็นรายองค์ประกอบ พบว่า การใช้และซื้อสิ่งของเครื่องใช้มีน้ำหนักมากที่สุดเท่ากับ 0.77 รองลงมา การใช้ทรัพยากรธรรมชาติมีค่า

เท่ากับ 0.76 การเลือกบริโภคอาหารมีค่าเท่ากับ 0.57 การซื้อและใช้สิ่งของเครื่องใช้ทำนายพฤติกรรมบริโภคด้วยปัญญาได้มากที่สุด ร้อยละ 70 ($R^2 = 0.70$) รองลงมาคือ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติทำนายพฤติกรรมบริโภคด้วยปัญญา ร้อยละ 58 ($R^2 = 0.58$) การเลือกบริโภคอาหารทำนายพฤติกรรมบริโภคด้วยปัญญา ร้อยละ 33 ($R^2 = 0.33$)

ผลการวิเคราะห์การคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมีค่าเป็นบวกทั้งหมด (b) มีขนาดตั้งแต่ 0.62 ถึง 0.87 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณา ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (B) เป็นรายองค์ประกอบ พบว่า การคิดเป็นระเบียบ มีค่าน้ำหนักมากที่สุดเท่ากับ 0.87 รองลงมาการคิดตามเหตุผล มีค่าเท่ากับ 0.72 การคิดถูกวิธีมีค่าน้ำหนักเท่ากับ 0.70 การคิดเร้ากุศลธรรมมีค่าน้ำหนัก

น้อยที่สุดเท่ากับ 0.62 ตามลำดับ การคิดเป็นระเบียบทำนายการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการได้มากที่สุดร้อยละ 77 ($R^2=0.77$) รองลงมา การคิดตามเหตุผลทำนายการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ ร้อยละ 52 ($R^2=0.52$) การคิดถูกวิธีทำนายการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ ร้อยละ 50 ($R^2=0.50$) การคิดเร้ากุศลธรรม ทำนายการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการได้น้อยที่สุดร้อยละ 39 ($R^2=0.39$) ดังแสดงภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 โมเดลการวัดองค์ประกอบของโยนิโสมนสิการและการบริโภคด้วยปัญญา

ตาราง 2 ความเที่ยงตรงเชิงจำแนก (Discriminant Validity)

ตัวแปรแฝง	ความเที่ยง (P_c)	ความแปรปรวนเฉลี่ยที่สกัดได้ด้วยองค์ประกอบ (P_v)
พฤติกรรมกรรการบริโภคด้วยปัญญา	0.81	0.55
การคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ	0.86	0.61

จากตาราง 2 พบว่า องค์ประกอบพฤติกรรมกรรการบริโภคด้วยปัญญา มีความเที่ยง 0.81 ค่าเฉลี่ยความแปรปรวนที่สกัดได้ 0.55 การคิดตามหลักโยนิโสมนสิการมีความเที่ยงสูง 0.86 ค่าเฉลี่ยความแปรปรวนที่สกัดได้ 0.61 ($P_c > 0.60$, $P_v > 0.50$) แสดงว่า ตัวแปรพฤติกรรมกรรการบริโภคด้วยปัญญา การคิดตามหลักโยนิโสมนสิการมีความเชื่อมั่นสูง อีกทั้งยังสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตได้ ดังนั้น ตัวแปรสังเกตได้มีความสัมพันธ์กับตัวแปรแฝงและตัวแปรแฝงมีความเชื่อมั่นและสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด จึงยอมรับสมมติฐานข้อที่ 2

3. ผลการวิเคราะห์ความสามารถขององค์ประกอบของการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการในการทำนายพฤติกรรมกรรการบริโภคด้วยปัญญาของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6

การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และสัมประสิทธิ์การทำนายระหว่างตัวแปรองค์ประกอบของการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการกับพฤติกรรมกรรการบริโภคด้วยปัญญา หรือระหว่างชุดการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการกับชุดพฤติกรรมกรรการบริโภคด้วยปัญญา ดังผลการวิเคราะห์ต่อไปนี้

3.1 ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และสัมประสิทธิ์การทำนายถดถอยพหุคูณแบบมาตรฐาน (Enter)

ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความเป็นอิสระกันของความคลาดเคลื่อน (Autocorrelation) ภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) ตัวแปรอิสระและตัวแปรตามมีการแจกแจงปกติ พบว่า Durbin – Watson = 1.72 (Durbin – Watson 1.5 – 2.5) Tolerance = 0.77 0.48 0.55 0.70 VIF = 1.2 2.0 1.8 1.4 (Tolerance close to 1.0, VIF < 3) Univariate normality = 0.77 0.06 0.17 0.09 0.19 (Nonparametric one sample test $\alpha > .05$) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2549; วิชิตา กิจธรรม, 2555) แสดงว่า ข้อมูลเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้น จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณตามสมมติฐานข้อ 3 ที่ว่า การคิดตามหลักโยนิโสมนสิการสามารถทำนายแนวโน้มพฤติกรรมกรรการบริโภคด้วยปัญญาโดยพิจารณาค่าสหสัมพันธ์พหุคูณยกกำลังสอง (R^2) ที่กลุ่มตัวแปรอิสระทั้งหมดในสมการสามารถอธิบายได้ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง 3

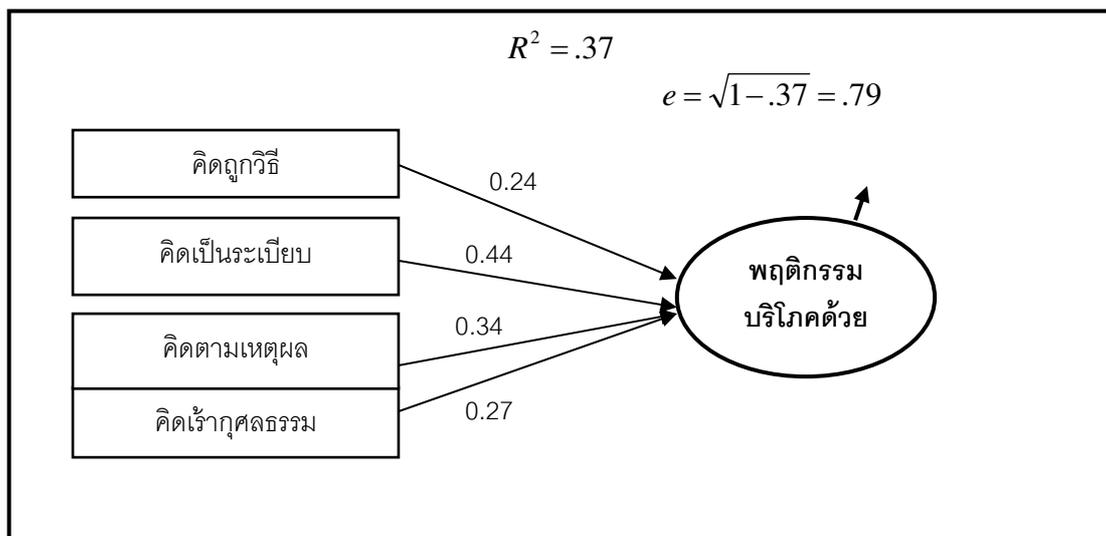
ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์การทำนายพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญาด้วยการถดถอยพหุคูณ

ตัวแปร	พฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญา						
	b	SE B	B	t	Sig	Tolerance	VIF
อุปถัมภ์ (คิดถูกวิธี)	0.15	0.06	0.24	2.5*	.011	0.77	1.2
ปถมนสิทธิการ (คิดเป็นระเบียบ)	0.37	0.09	0.44	3.7*	.000	0.48	2.0
การถมนสิทธิการ (การคิดตามเหตุและผล)	0.39	0.09	0.34	3.1*	.002	0.55	1.8
อุปบาททกมนสิทธิการ (การคิดไร้กุศล)	0.25	0.09	0.27	2.7*	.006	0.70	1.4

*p<.05 R=0.60 R²=0.37

จากตาราง 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณที่ได้ตัวแปรทำนายพร้อมกันทั้งหมด 4 ตัวแปร ได้แก่ 1) การคิดถูกวิธี 2) การคิดเป็นระเบียบ 3) การคิดตามเหตุผล 4) การคิดไร้กุศล ต่อพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญา พบว่า มีขนาดสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.60 (R) เป็นความสัมพันธ์ในระดับสูง (R= 0.50 – 0.69) (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2552) ตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถทำนายแนวโน้มพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญาได้ร้อยละ 37.00 (R²) การคิดเป็นระเบียบ การคิดตามเหตุผล การคิดไร้กุศลธรรม การคิดถูกวิธี

มีอำนาจในการทำนายพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมีค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน (β) เรียงลำดับจากมากไปน้อยเท่ากับ 0.44 0.34 และ 0.27 ตามลำดับ ดังนั้นองค์ประกอบของการคิดตามหลักโยนิโสมนสิทธิการสามารถทำนายแนวโน้มพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญาของนักเรียนได้ จึงยอมรับสมมุติฐานข้อ 3 ดังแสดงภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 อำนาจในการทำนายของการคิดแบบโยนิโสมนสิทธิการที่มีต่อพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญา

อภิปรายผลการวิจัย

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามลำดับวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์ต่อการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. ความสอดคล้องโมเดลการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผู้วิจัยได้ใช้ดัชนีหลายตัวในการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลการวิจัยเปรียบเทียบกับโมเดลสมมติฐาน เนื่องจากดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนเพียงดัชนีเดียวไม่สามารถตัดสินความกลมกลืนเพราะมีวัตถุประสงค์ข้อจำกัดแตกต่างกัน และพบว่า โมเดลการวิจัยพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญาและโมเดลการวิจัยการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการมีค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีมาก ซึ่งค่าดัชนีเหล่านี้บ่งบอกว่าโมเดลการวิจัยมีความสอดคล้องกลมกลืนกัน (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542; สุภมาส อังศุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณ, และรัชนีกุล ภิญโญภาณุวัฒน์, 2554; นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล, 2556) ดังนั้น โมเดลการวิจัยทั้งสองมีความสอดคล้องกลมกลืนกับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนดีมากเพียงพอที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับแรกต่อไป

2. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตกับการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ และพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญา

องค์ประกอบของพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญา 3 ด้าน ได้แก่ 1) การเลือกบริโภคอาหาร 2) การซื้อและใช้สิ่งของเครื่องใช้ 3) การใช้ทรัพยากรธรรมชาติ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญา สอดคล้องกับแนวคิด

ของนักวิชาการหลายท่าน เช่น ผจจจิต อินทสุวรรณ และคณะ (2546, 2547) สุขุมล เกษมสุข (2549) ภควดี อาจวิชัย (2551) เป็นต้น ที่ผู้วิจัยได้จัดแบ่งองค์ประกอบพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญาจากการที่ได้ศึกษาแนวคิดของท่านเหล่านั้น โดยมีพื้นฐานแนวคิดมากจากหลักพุทธธรรมที่ว่า กินเป็น ใช้เป็น บริโภคเป็น เสวนาเป็น คบคนเป็น เรียกว่า การบริโภคด้วยปัญญา (ผจจจิต อินทสุวรรณ และคณะ, 2546, 2547; วัลนิกา ฉลากบาง, 2548; สุขุมล เกษมสุข, 2549; ภควดี อาจวิชัย, 2551; พระพรหมคุณาภรณ์, 2556) ซึ่งถ้าพิจารณาอย่างรอบคอบจะเห็นได้ว่า งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญาที่ผ่านมา เมื่อตีกรอบแล้วก็จะหนีไม่พ้นขอบเขตขององค์ประกอบนี้ ถึงแม้ว่าจะแบ่งมากกว่า 3 องค์ประกอบก็เป็นเพียงแตกย่อยออกไปเท่านั้น การที่นักเรียนประถมศึกษา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบด้านการใช้สิ่งของและซื้อสิ่งของเครื่องใช้มากที่สุด ซึ่งอาจจะเนื่องด้วยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมีความใกล้ชิดและมีการดำเนินชีวิตทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนที่โรงเรียนได้ให้ความสำคัญมากกว่าตัวแปรอื่น ซึ่งขึ้นอยู่กับว่าสิ่งแวดล้อมจะเน้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญอะไรก่อนหลัง โคลเบอร์กกล่าวถึงเด็กอายุระหว่าง 10 – 13 ว่า การตัดสินใจของเด็กในวัยนี้ถูกชักจูงจากผู้อื่นหรือคล้อยตามผู้อื่นได้ง่าย โดยเฉพาะเพื่อน ซึ่งก็หมายความว่าโรงเรียน เพื่อน มีบทบาทต่อการคิดและพฤติกรรมของนักเรียน (สุภาวดี สุจริต, 2531; พระมหาจิรตถกร อริโย, 2554 อ้างอิงจาก Piaget, 1967)

องค์ประกอบของการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ 4 ด้าน ได้แก่ 1) การคิดถูกวิธี 2) การคิดเป็นระเบียบ

3) การคิดตามหลักเหตุผล และ 4) การคิดเร้ากุศลธรรม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ สอดคล้องกับแนวคิดตามหลักพุทธธรรมของพระพรหมคุณาภรณ์ (2556) ที่ได้แบ่งหลักการคิดโยนิโสมนสิการเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การคิดอย่างเป็นระเบียบ การคิดตามเหตุผล การคิดถูกวิธี การคิดเร้ากุศลธรรม การที่นักเรียนประถมศึกษาที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบด้านการคิดอย่างเป็นระเบียบมากที่สุด ซึ่งอาจจะเนื่องด้วยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่ต้องปลูกฝังให้มีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบที่เคร่งครัดก่อนเป็นอันดับแรกตามด้วยการคิดอย่างมีเหตุผลจึงนำไปสู่การคิดถูกวิธี เช่น การส่งการบ้านตรงเวลา การเข้าแถวเคารพธงชาติ การเข้าแถวซื้อสิ่งของ เป็นต้น ทำให้โรงเรียนเล็งเห็นความสำคัญของการคิดอย่างมีระเบียบแบบแผนก่อนความคิดอื่นในระดับนักเรียนประถมศึกษา ซึ่งคล้ายกับพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญาที่โรงเรียนให้ความสำคัญกับการซื้อและใช้สิ่งของมาเครื่องใช้ สิ่งเหล่านี้ขึ้นอยู่กับปลูกฝังของโรงเรียน หรือลักษณะของสภาพแวดล้อมตามแนวคิดโคลเบอร์กที่กล่าวว่าการตัดสินใจของเด็กอายุระหว่าง 10 – 13 นี้จะถูกชักจูงจากผู้อื่นหรือคล้อยตามผู้อื่นได้มากกว่าวัยที่สูงกว่า เช่น โรงเรียนเพื่อน ญาติ เป็นต้น ซึ่งมีบทบาทต่อการคิดและพฤติกรรมของนักเรียน (สุภาวดี สุจริต, 2531; อ้างอิงจาก Piaget, 1967; พระมหาจิรัฏฐกร อริโย, 2554) แตกต่างกับงานวิจัยของ ฉัตรชัย เสนสาย (2553) ที่ศึกษาตัวแปรการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการกลุ่มตัวอย่างนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่าตัวแปรการคิดเร้ากุศลมีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด รองลงมาการคิดถูกวิธี การคิดอย่างมีเหตุผล

และการคิดมีระเบียบมีค่าน้อยที่สุด ($b = 0.93, 0.92, 0.82, 0.63$) ซึ่งตัวแปรเหล่านี้ผันแปรไปตามระดับวัยและสภาพแวดล้อมของโรงเรียน โคลเบอร์กกล่าวว่า การตัดสินใจของเด็กในช่วงอายุระหว่าง 13 – 16 ปี มุ่งไปที่สังคมและการทำหน้าที่ตามกฎเกณฑ์ต่างๆ ของสังคมเป็นหลัก ส่วนเด็กอายุระหว่าง 16 ปีขึ้นไป การตัดสินใจจะเห็นแก่ประโยชน์ของคนหมู่มากเป็นหลักและไม่ทำตนให้ขัดต่อสิทธิอันพึงมีพึงได้ของผู้อื่นดั่งนั้น แบบวัดทั้งสองมีความสมบูรณ์เชิงแนวคิดทฤษฎีเพียงพอที่จะนำไปใช้หรือตรวจสอบความแปรปรวนระหว่างตัวแปรในลำดับสูงต่อไป

3) องค์ประกอบของการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการทำนายพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญา

การคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ ได้แก่ การคิดถูกวิธี การคิดเป็นระเบียบ การคิดตามเหตุผล การคิดเร้ากุศลสามารถทำนายและร่วมกันทำนายแนวโน้มพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญา และยังพบผลอีกว่า ตัวแปรสองชุดมีความสัมพันธ์กันและสามารถอธิบายความแปรปรวนร่วมกันได้ แสดงให้เห็นว่า การที่นักเรียนจะมีพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญาจะต้องผ่านการคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบก่อน เรียกว่า โยนิโสมนสิการ ซึ่งเป็นตัวแปรที่สำคัญทางพระพุทธานุศาสตร์ในการฝึกอบรมให้ประสบความสำเร็จและทำให้เกิดพฤติกรรมที่น่าปรารถนาเช่น งานวิจัยของ ปิยะมาส แสงยาแก้ว ฉัตรชัย เสนสาย และสุขุมาล เกษมสุข ที่พบว่าตัวแปรโยนิโสมนสิการมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์และพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญา (ผจญจิต อินทสุวรรณ และคณะ, 2546; 2547;

สุขุมาล เกษมสุข, 2549; ปิยะมาส แสงยาแก้ว, 2551 และฉัตรชัย เสนสาย, 2554) ในหลักพุทธธรรม คนที่มีการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการจะมีหลักคิดที่ถูกธรรม รู้จักพิจารณาสาเหตุที่ทำให้เกิดผลตามความเป็นจริงสามารถนำไปสู่การมีพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญาหรือพฤติกรรมอื่นๆ ที่น่าปรารถนา ส่วนบุคคลที่มีพฤติกรรมการบริโภคขาดปัญญาก็จะทำให้บุคคลนั้นเป็นทาสของตัณหาอันนำมาสู่การเบียดเบียนตนเองและสิ่งแวดล้อม การคิดอย่างเป็นระเบียบ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญามากที่สุด ตามด้วยการคิดตามเหตุผล การคิดเจ้ากุศล การคิดถูกวิธี โคลเบอร์ก กล่าวว่า เด็กอายุระหว่าง 10 - 13 มีการตัดสินใจคล้ายตามผู้อื่น แตกต่างจากเด็กที่มีอายุมากกว่าที่มีการตัดสินใจยึดสังคมและยึดอุดมการณ์เป็นหลัก นักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีระเบียบวินัยมีความรับผิดชอบเป็นหลักปฏิบัติอันจะนำมาซึ่งหลักคิดอื่นๆ การศึกษานี้สนับสนุนว่า องค์ประกอบของโยนิโสมนสิการแปรปรวนต่อพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญาตามช่วงวัยของนักเรียน ในการพัฒนาฝึกรอบรมเด็กให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ไม่จำเป็นต้องใช้องค์ประกอบของการคิดครบทั้ง 4 ด้าน เพียงบางด้านก็สามารถทำให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ความคลาดเคลื่อนของพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญามีค่าเท่ากับร้อยละ 79 ($e=0.79$) แสดงว่า ยังมีตัวแปรอื่นที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญาซึ่งสอดคล้องกับหลักพุทธธรรมที่ว่าปัจจัยสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการเกิดพฤติกรรมของมนุษย์สอดคล้องงานวิจัยของ สถาพร จำรัสเลิศลักษณ์ (2555) สุรางคนา วัฒนคร (2556) ที่พบและเสนอว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อม

และการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาคุณจริยธรรมทั้ง 4 ด้าน เช่น การใช้สิ่งของ และทรัพย์สินอย่างประหยัดและคุ้มค่า การปรารถนาจักให้ผู้อื่นมีความสุข รู้จักแบ่งปันช่วยเหลือและตอบแทนคุณ เป็นต้น ดังนั้น ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมทุกด้านอย่างต่อเนื่องซึ่งจะละเลยปัจจัยทางสภาพแวดล้อมไม่ได้ (พระพรหมคุณาภรณ์, 2556)

ข้อเสนอแนะ

1. ในงานวิจัยครั้งต่อไปผู้วิจัยควรศึกษาโมเดลโครงสร้างเชิงสาเหตุที่มีตัวแปรโยนิโสมนสิการกับพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญารวมถึงปัจจัยสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ
2. ควรจะนำไปศึกษาในงานวิจัยเชิงทดลองเกี่ยวกับตัวแปรการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการกับตัวแปรสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญาในกลุ่มตัวอย่างนักเรียนประถมศึกษาเพราะงานวิจัยส่วนใหญ่จะงานวิจัยทดลองกับนักเรียนมัธยมศึกษาขึ้นไป

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2549). *การใช้ SPSS FORWINDOWS ในการวิเคราะห์ข้อมูล (พิมพ์ครั้งที่ 9)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉัตรชัย เสนสาย. (2554). *อิทธิพลของกัลยาณมิตร โยนิโสมนสิการความเชื่อในกุศลกรรมบถ 10 และปัจจัยทางจิตที่มีต่อพฤติกรรม ที่พึงประสงค์ของนักเรียน*. ปริญญา วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการวิจัย พฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดุจเดือน พันธุมนาวิน. (2552). *เอกสารประกอบการ สอน วิชา พค. 7020 การสัมมนา (เชิงปฏิบัติการ) การวิจัยและพัฒนาระบบ พฤติกรรมไทย. คณะพัฒนาสังคมและ สิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: สถาบัน บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล. (2556). *เอกสาร ประกอบการอบรมการสอนการวิเคราะห์ โมเดลสมการเชิงโครงสร้างด้วยโปรแกรม LISRES ระหว่างวันที่ 26 – 28 กรกฎาคม 2556*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรม ศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). *สถิติขวนใช้*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปียมาศ แปงยาแก้ว. (2551). *ผลการสอนโดยวิธี สอนแบบโยนิโสมนสิการ สาระ วิทยาศาสตร์ เรื่องธรรมชาติของ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้น ประถมศึกษาปี 6*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน. เชียงราย: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ราชภัฏเชียงราย.
- พระพรหมคุณาภรณ์. (2556). *โยนิโสมนสิการวิธี คิดตามหลักพุทธธรรม*. (พิมพ์แยกเล่ม เฉพาะบทครั้งที่ 24). นครปฐม: วัดญาณเวศกวัน.
- พระมหาจรัสตถกร อริโย (มะสุใส). (2554). *ปัจจัย ทางจิตสังคมที่มีความสัมพันธ์ต่อ พฤติกรรมการเรียนรู้ควคู่คุณธรรมของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม. กรุงเทพฯ: สถาบัน บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์สถาบัน.
- พระมหาสมเกียรติ รตนปัญญา. (2553). *ผลของ การฝึกสำรวจสติและการฝึกคิดแบบ โยนิโสมนสิการต่อปรีชาเชิงอารมณ์แนว พุทธศาสนาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ปีที่ 4 โรงเรียนศรีอยุธยา*. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิจัย พฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระพรหมคุณาภรณ์. (2548). *เศรษฐกิจศาสตร์ แนวพุทธ* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: Dhammaintrend.

- ผจงจิต อินทสุวรรณ และคณะ. (2546). รายงานการวิจัยฉบับที่ 99 การวิจัยและพัฒนาพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญาของเยาวชน. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ผจงจิต อินทสุวรรณ และคณะ. (2547). รายงานการวิจัยฉบับที่ 110 การวิจัยและพัฒนาพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญาของนักเรียน. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ภควดี อาจวิชัย. (2551). การเปรียบเทียบพฤติกรรมบริโภคนิยมและเจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดมุกดาหารที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูและมีความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวัดผลการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สายพิน มีสุข. (2545). ผลของการสอนตามแนวโยนิโสมนสิการที่มีต่อความสามารถในการตัดสินใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2544). การทรงงานพัฒนาประเทศของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุพมาล เกษมสุข. (2549). รายงานการวิจัยเรื่องผลการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญาของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุภาวดี สุจริต. (2531). การศึกษาผลการใช้เพลงประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษาเรื่องจริยธรรมของพลเมืองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศุภรัตน์ เพชรสกุลวงศ์. (มกราคม - มิถุนายน 2554). วิกฤตเศรษฐกิจโลก 2008-2009: สาเหตุและผลกระทบ. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, 4(1), 51 – 81.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). โมเดลลิสเรสสถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัลนิกา ฉลากบาง. (2548). การพัฒนาความสามารถในการรู้จักคิดแบบโยนิโสมนสิการและการบริโภคด้วยปัญญาของนักศึกษาสถาบันราชภัฏสกลนคร. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

รุ่งนภา ตังจิตรเจริญกุล. (2555). ผลกระทบและ
บทบาทของสื่อโทรทัศน์และสื่อสิ่งพิมพ์
ด้านการปลูกฝังคุณธรรมศีลธรรม.
วารสารวิชาการคุณธรรมความดี,
1(1), 1-18.

วิชุดา กิจจรธรรม. (2555). *เอกสารประกอบการสอน
สถิติเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลทางพฤติกรรม
ศาสตร์ II วป 711*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัย
พฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.

สุวิชา เป้าอารีย์. (2556). *ศูนย์สำรวจความคิดเห็น
นิคัฒาไพล “คุณภาพการศึกษาไทย”*. สืบค้น
จาก php/en/2012-

สุภมาส อังศุโชติ สมถวิล วิจิตรวรรณา และรัชนีกุล
ภิญโญภาณุวัฒน์. (2554). *สถิติวิเคราะห์
สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และ
พฤติกรรมศาสตร์: เทคนิคการใช้
โปรแกรม LISREL*. (พิมพ์ครั้งที่ 3).
กรุงเทพฯ: เจริญดีมีนคงการพิมพ์.

_____ (2556). *การวิเคราะห์พหุระดับ:โปรแกรม
HLM (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: เจริญดี
มีนคงการพิมพ์.

อนุสรณ์ สรพรหม และคณะ. (2554). *รัฐศาสตร์
และรัฐประศาสนศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ: สกายบุ๊กส์.

Wikipedia. (2556). *Consumerism: History*.
Retrieved from
<https://en.wikipedia.org/wiki/Consumerism>.

Wang, P. Liu, Q. & Qi, Y. (2014). Factors
influencing sustainable consumption
behaviors: a survey of the rural
residents in China. *Journal of Cleaner
Production*, 63, 152-165.